

आकस्मिकता निधी, १९९६/९७ च्या प्रकरणांची संख्या मर्यादित ठेवण्याबाबत....

महाराष्ट्र शासन,
वित्त विभाग,

परिपत्रक क्रमांक : आकॉन-१०९६/प्र.प्र. १०/अर्थसंकल्प-१,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२, दिनांक : २६ एप्रिल, १९९६.

महाराष्ट्र अर्थसंकल्प नियमवुस्तिका खंड १ च्या प्रकरण १६ अन्वये, ज्या नवीन खर्चासाठी आकस्मिकता तरतुद करण्यात आलेली नाही अशा अल्पतें तातडीच्या; अनपेक्षित व अपरिहार्य बाबींवर निकटोच्या स्वरूपाचा खर्च करण्याची गरज निर्माण झाली, तसेच त्या बाबींवरून खर्चाची विधीमंडळाची अधिकृत मंजूरी मिळेपर्यंत तो खर्च लांबणीवर टाकणे शक्य नाही, असा खर्च मागविण्यासाठी आकस्मिकता निधीतून अग्रिम मंजूर करणे आवश्यक आहे. तसेच ज्या कामासाठी अग्रिमाची मागणी केली असेल त्यात प्रशासनिक माध्यता, तांत्रिक मंजूरी, जागेची निवड वातारुद्धा प्रार्थामक गोष्टींची पूर्तता झाली असली पाहिजे, आणि घेतल्या जाणा-या अग्रिमाची, भरपाई होईपर्यंत त्याचा संपूर्णपणे विनयवोग होण्याचा वाजवी संभव असल्याची विभागात खात्री असली पाहिजे.

२. असा स्वरूपाचा खर्च वित्तारत घेवूनच राज्याच्या एकूण खर्चाचा तुलनेने राज्याच्या आकस्मिकता निधीची मर्यादा रु. १५० कोटी इतकी अत्यल्प ठेवण्यात आली आहे. ज्या बाबींवरून खर्चाची तरतुद वर्ध्मरात नवीन बाबी किंवा पुरवणी मागणीतारे करणे शक्य आहे किंवा तो खर्च पुढे लांबणीवर टाकणे शक्य आहे, त्यासाठी आकस्मिकता निधीतून अग्रिम मंजूर करणे योग्य ठरणार नाही. असे असतांनाही वर्ध्मरात फार मोठ्या प्रमाणावर आकस्मिकता निधीतून अग्रिम मंजूर करण्याचे प्रस्ताव प्राप्त होतात. हे प्रस्ताव सर्वसाधारण स्वरूपाच्या खर्चाचे असतात. त्यामध्ये सार्वजनिक हिताच्या दृष्टिकोनातून तातडी किंवा अपरिहार्य कारण याचा पूर्णतः अभाव असतो. यापैकी काही योजनांतर्गत तरतुदीच्या प्रस्तावांना स्पष्ट आणि निश्चिंत येतो की, निवृत्त्याव

मिशनर आहे व तो नियतवस्य अर्थसंकल्पीत करण्यात येतो. लोणगावठी व सहित मार्ग मिशनर नावो म्हणून प्रयोग वा एवढा मार्ग आहे. परिणामी आता अनुक्रमे नसलेल्या बाबींसाठी प्रयोग प्रचुर करण्याच्या प्रयत्नांमुळे आर्थिकता निधीवर अनाढ्याची भार पडतो व खरोखर तातडीच्या योजनेसाठी निधी उपलब्ध नसून येण्यास अडचणी निर्माण होतात. ही वस्तुस्थिती निवारणास देता आर्थिकता निधीतील प्रयोगाच्या प्रस्तावांची संख्या थपविता येण्याच्या दृष्टीने तातडीने उपाययोजना करणे आवश्यक आहे आहे.

३. वर्ध्मरामध्ये सर्वसाधारण एक अर्थसंकल्पीय अधिपत्र आणण्याचे नवीन बाबी सादर करण्यात येतात व तीन अन्य अधिपत्रे या मध्ये पुरवणी मागण्या सादर करण्यात येतात. म्हणजेच सर्वसाधारण लोणगावच्या क्षेत्राच्या नवीन बाबी व नवीन सेवा याकरिता प्रचुर करण्यासाठी विभागांना वर्ध्मराम ४ देता येतो उपलब्ध असतो. त्यामुळे विभागांना वाटव करण्यात आलेल्या नियतवसयांचे वसतीप्रमाणे नियोजन केल्यास उपलब्ध नियतवसय, अर्थसंकल्पीत करण्यास कोणतीही अडचण येऊ नये. तथापि असे निर्दर्शनास आहे की, प्रगतकोष विभाग उपलब्ध नियतवसय अर्थसंकल्पीत करण्यात येणेवर कार्यवाही करत नाही, त्यामुळे नियतवसय अर्थसंकल्पीत होत नाही. यासाठी आवश्यक ती दक्षता घ्याली जात नसल्याने वर्ध्मराम नियतवसय मिशनर असल्याने लक्षात घेते व त्यावेळी आर्थिकता निधीतून आग्रह प्रचुर करण्यासाठी तबरेत विभागाचे प्रस्ताव पाठवावे जातात. असे प्रस्ताव विवाहानिकषानुसार वाटल्याने विस्तृत विभागास असे प्रस्ताव मान्य करणे सक्षम होत नाही, परिणामी नियतवसय अर्थसंकल्पीत न झाल्याने वर्ध्मराम ती वसती येतो. सध्या, विभागाचे यासाठी खबरदारी घेणे आवश्यक ठरते आहे.

४. या अनुक्रमे विभागाच्या निर्दर्शनास आणून देण्यात येते की, राज्याच्या सन १९२६-२७ या अंतरिम अर्थसंकल्प सादर करतांना ते दृष्टीपूर्वकीस आले आहे की, यावर्षी अर्थसंकल्पीत वसायजात

निष्ठातय निवृत्ततासि निवृत्ततयय मोठवा प्रमाणात शिल्लक नसू शकतो. मुले १२९६ मध्ये काढण्या नवीन बांधणीचा तयारीत असलेला जातिरित अर्थसंकल्प सादर करण्यात येणार आहे तोपर्यंत सन १२९६-९७ चा निवृत्ततय निवृत्ततासि निवृत्ततयय मोठवा प्रमाणात शिल्लक नसू शकतो. आतापर्यंत अर्थसंकल्पीत न गेलेला निवृत्ततयय निवृत्ततासि निवृत्ततयय मोठवा प्रमाणात शिल्लक नसू शकतो. नवीन बांधणीचे किंवा पुरवणी मागणीद्वारे अर्थसंकल्पीत करण्यात यावा, जेणेकरून या अधिपतनांतर अर्थसंकल्पीत न गेलेला निवृत्ततयय शिल्लक राहणार नाही. उपरोक्त खरदारी न घेतल्यास अर्थसंकल्पीत न गेलेला निवृत्ततयय जास्त प्रमाणात शिल्लक राहिल्यास सुदील अधिपतनामध्ये पुरवणी मागणीची संख्या मोठ्या प्रमाणात वाढण्याची शक्यता आहे. पारंपारीक ज्या योजनांसाठी निवृत्ततयय उपलब्ध करून देण्यात येईल तो निवृत्ततयय पुरवठा देत अर्थसंकल्पीत केला नसून मुळे त्या योजना योग्यप्रकारे राखवणे निवृत्ततासि निवृत्ततयय मोठवा प्रमाणात शिल्लक नसू शकतो.

५. शीत पारितोष्ये विचारात घेता सर्व मंत्रालयीन विभागांना सुचित करण्यात येते की वर्षभरात हाती ध्यावयाच्या योजनांसाठी नवीन बांधणी/पुरवणी मागणीद्वारे वेळीच निवृत्ततयय अर्थसंकल्पीत करून घ्यावा. महाराष्ट्र अर्थसंकल्प निवृत्ततासि निवृत्ततयय मोठवा प्रमाणात शिल्लक नसू शकतो. अन्वये अत्यंत तातडीच्या व आकांक्षक उद्भवणा-या बांधणीसाठी व आकांक्षकता निधीसुन आगामीसाठी प्रस्ताव सादर करण्यात येत. या सुधर्माचे काटेकोरपणे पालन करण्यात यावे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व याप्रमाणे,

लेक. मंत्री

[वेकट वारी]
प्रधान सचिव [निवृत्ततासि]

प्रत :

१. सर्व मंत्रालयीन प्रशासकीय विभाग
२. निवृत्त निवृत्ततासि निवृत्ततयय मोठवा प्रमाणात शिल्लक नसू शकतो, जायसिने,
३. निवृत्त निवृत्ततासि निवृत्ततयय मोठवा प्रमाणात शिल्लक नसू शकतो सर्व अर्थसंकल्पीय कार्यासिने.